

ใบเซียมซีสี่สุภาพ: วาทกรรมวิเคราะห์

กำพล แสงบุญสถิต*

บทคัดย่อ

ใบเซียมซีเป็นสื่อในการพยากรณ์ชีวิตที่ปรากฏในกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนและคนไทยมานานหลายศตวรรษ สื่อชนิดนี้มีอยู่ทั้งในวัดไทยและวัดจีนในประเทศไทย ผู้เชื่อถือในการพยากรณ์นี้มักจะให้ความสำคัญกับเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในใบเซียมซีนั้นๆ บทความนี้ได้เป็นวาทกรรมวิเคราะห์ที่ศึกษาใบเซียมซีจากวัดต่างๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร 8 แห่ง รวม 275 ใบ ที่แสดงให้เห็นว่า ใบเซียมซีมีข้อมูลทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ใช้หลักการทางศาสนาพุทธเป็นแนวทางในการเสริมสร้างสุขภาพโดยใช้วัจนกรรมทำนายและวัจนกรรมแนะนำเป็นหลัก

Abstract

As a fortune telling medium, Seamsee (Chinese) has been used among the Thais and the Chinese-ethnic Thais for centuries. The medium is available in both Thai and Chinese temples around Thailand and contains messages often heeded by believers. An analysis of 8 sets or 275 written pieces of the fortune paper collected from recognized temples around Bangkok shows that the medium contains both physical and mental health information. Health promotion guidelines are provided based on Buddhist principles. Speech acts of prediction and advice are mainly employed.

บทนำ

สื่อเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตผู้คนในการดำรงชีพ การประกอบกิจการ กิจกรรม ฤ เวลา และสถานที่ต่างๆ สื่อได้พัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปตามวัตถุประสงค์การใช้งานของผู้คนในสังคม แม้ว่าปัจจุบันจะมีสื่อใหม่ๆ และสื่อผสมเกิดขึ้น เช่น โทรศัพท์เคลื่อนที่ 3G ที่ผนวกโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตซึ่งสามารถเชื่อมโยงกับอีเมลล์ แชนแนลเว็บไซต์ สังคมออนไลน์และรายการโทรทัศน์ที่ปรากฏภาพเคลื่อนไหวบนหน้าจอโทรศัพท์เคลื่อนที่ได้ แต่มีสื่อสิ่งพิมพ์อันหนึ่งที่ยังใช้ใน

ปัจจุบันโดยชาวจีนและลูกหลานในประเทศไทย ตลอดจนคนไทยผู้มีความเชื่อเกี่ยวกับดวงชะตาชีวิตและการดำรงชีพ สื่อดังกล่าวคือ เซียมซี

“เซียมซี” นั้นเป็นภาษาจีน คำว่า เซียมแปลว่า แผ่นกระดาษเล็กๆ ยาวๆ ส่วนคำว่า ซี แปลว่า บทกลอน เมื่อรวมกันจึงแปลว่า บทกลอนบนแผ่นกระดาษแผ่นเล็กๆ เซียมซีจัดได้ว่าเป็นสื่อหนึ่ง ซึ่งมีความแตกต่างจากสื่อโดยทั่วไปเนื่องจากเป็นสื่อที่ผูกกับความเชื่อ เป็นการสื่อสารระหว่างคนกับเทพเจ้าผู้หยั่งรู้หรือปราชญ์ผู้รอบรู้เรื่องวิถีชีวิตของคนต่างๆ และเป็นสื่อที่

* ดุษฎีบัณฑิต ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะภาษาและการสื่อสาร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

อาจมีอิทธิพลต่อความคิดและการดำเนินชีวิตของผู้คน เขียนซียังเปรียบเสมือนสื่อเร้าลับที่ไขปริศนาของคนแต่ละคนที่แสวงหาคำตอบหรือคำอธิบายชีวิต เขียนซีจึงได้รับความเชื่อถือและมีอยู่ในสังคมไทยมาแต่ช้านาน

นอกจากนั้นยังเป็นที่น่าสังเกตได้ว่าความต้องการคำตอบหรือคำอธิบายชีวิตอาจมีมากขึ้นในปัจจุบัน ดังปรากฏในจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นของรายการโทรทัศน์ รายการวิทยุ คอลัมน์พยากรณ์ในนิตยสาร หนังสือพิมพ์ หรือหนังสือดูดวงเสริมชะตาตัดแต่งกรรมต่างๆที่กำลังได้รับความนิยมอย่างมากในขณะนี้ ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่าการใช้สื่อเขียนซีจึงมีอาจมากขึ้นตามลำดับ

เนื่องจากเขียนซีเป็นสื่อที่ผูกกับความเชื่อ เกี่ยวข้องกับชะตาชีวิตหรือสภาวะชีวิต และมีผลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คน เขียนซีจึงมีเนื้อหาประกอบด้วยคำทำนายเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ ครอบครัว คู่ครองความรัก คู่คิดมิตรสหาย คู่คดีคู่ริ ความเจริญก้าวหน้าในอาชีพการงาน ฐานะการเงิน การค้าการขาย โชคลาภ การเดินทาง ตลอดจนจนการเจ็บไข้ได้ป่วย ซึ่งเนื้อหาเหล่านี้ตลอดจนแนวคิดในเขียนซีสามารถนำมาประมวลและวิเคราะห์ด้วยวาทกรรม (Discourse) เพื่อศึกษาความสอดคล้องกับคำจำกัดความของสุขภาพในระดับสากลและการเป็นสื่อในการสื่อสารสุขภาพของเขียนซี

นอกจากนั้นเขียนซียังเป็นสื่อที่มีอยู่ตามศาลเจ้าที่มีรูปเคารพของเทพเจ้าจีน ศาลที่มีการบวงทรวงเทพหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามความเชื่อของคนไทย ตลอดจนวัดพุทธไทยและวัดพุทธจีนที่ผู้คนมีความเลื่อมใส ศรัทธาในอานุภาพของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สถิตอยู่ในศาสนวัตถุหรือสถานที่

ต่างๆภายในวัด ทั้งนี้เขียนซีเป็นคำพยากรณ์ที่เขียนขึ้นในอดีตด้วยภาษาจีนอันไม่ปรากฏหลักฐานอ้างอิงหรือยืนยันได้ โดยต่อมาได้มีการนำเข้ามาสู่ประเทศไทยและมีการแปลรวบรวมเรียบเรียงให้มีความไพเราะงดงามทางภาษาตามรูปแบบของภาษาไทย แม้ว่าจะได้มีการศึกษาเขียนซีในด้านภาษาและวัฒนธรรม เช่น การเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่ง มีรูปแบบร้อยแก้วร้อยกรอง ใช้คำประพันธ์ลักษณะต่างๆ รวมทั้งมีการศึกษาในมิติทางวัฒนธรรม เช่น ปรัชญา หลักคิด และความเชื่อของชาวจีนที่แผ่อิทธิพลเข้ามาและผสมผสานอย่างกลมกลืนกับวัฒนธรรมไทยแล้วนั้น หากแต่การศึกษาคำพยากรณ์ในเขียนซีด้วยแง่มุมดังกล่าวยังมีได้ชี้ให้เห็นกลไกทางภาษาในการสื่อสารของเขียนซี ดังนั้น การศึกษาคำพยากรณ์ในเขียนซีด้วยวัจนกรรม (Speech Acts) ภายใต้วัจนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatics) ซึ่งเป็นการศึกษาการใช้ภาษาควบคู่กับบริบท จึงอาจแสดงให้เห็นกลไกทางภาษาในการสื่อสารของเขียนซีที่ผู้คนอาศัยเป็นสื่อเพื่อชี้แนะหรือชี้้นำในการดำเนินชีวิต

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาวาทกรรมของเขียนซีในการสื่อสารสุขภาพ

วรรณกรรม

เขียนซี

ความหมายจาก พจนานุกรมแปล ไทย-ไทย ราชบัณฑิตยสถาน เขียนซี คือใบทำนายโชคชะตาตามศาลเจ้าหรือวัด มีเลขหมายเทียบกับเลขหมายบนตัวที่เสี่ยงได้

ความหมายจาก พจนานุกรมแปล ไทย-

ไทย โดย อ.เปลื้อง ณ นคร กล่าวไว้ว่า เขียมซี มาจากภาษาจีน ซึ่งคำว่า เขียม แปลว่า ฉลาก และคำว่า ซี แปลว่า คำกลอน รวมสองคำเข้าด้วยกันแล้วหมายถึง ฉลากแจ้งผลการเสี่ยงทาย เขียนเป็นคำกลอน ตามศาลเจ้าหรือวัด

การเสี่ยงเขียมซี เป็นโหราศาสตร์ อันเก่าแก่แขนงหนึ่ง ซึ่งมีถิ่นกำเนิดมาจาก ประเทศจีนไม่น้อยกว่า 1,000 ปี ราวในสมัย ราชวงศ์ซ้อง (พ.ศ. 1502-1822) อย่างไรก็ตาม ไม่ปรากฏหลักฐานการเผยแพร่ของเขียมซีใน ประเทศไทย มีเพียงการสันนิษฐานว่าเข้ามา พร้อมกับกระถางรูปจีนในสมัยอยุธยา ต่อมาใน สมัยรัตนโกสินทร์ภายใต้รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (ร.5) ได้ค้นพบหลักฐานแห่งแรกที่วัดกัลยาณมิตร ธนบุรี โดยนาย เปลี่ยน แซ่ซ้อง เป็นผู้แปลเขียมซีภาษาจีนเป็น ภาษาไทย

สิ่งหนึ่งที่คู่กับเขียมซี คือตัว ซึ่งส่วนใหญ่ จะทำจากไม้ไผ่บางๆ แต่ปัจจุบันได้มีการทำเป็น พลาสติก และเขียนหมายเลขกำกับไว้ ประมาณ 9-36 หมายเลข รวมกันในกระบอกไม้ไผ่ ที่เรียกว่า กระบอกตัว การเสี่ยงเขียมซี คือการ สันนิษฐานการบอกตัวเขียมซี ให้ไม้เขียมซีหลุดออกมา 1 อัน ปรากฏหมายเลขใด ก็อ่านใบเขียมซีนั้นเพื่อ ดูความหมาย เขียมซีส่วนใหญ่จะมี 28 ใบ แต่ พบว่าบ้างมีถึง 32 ใบ 36 ใบ 60 ใบ และ 100 ใบ

บางสถานที่จะมีการเสี่ยงเขียมซีและการเสี่ยงด้วยไม้ปวยประกอบ ไม้ปวยเป็น อุปกรณ์สำหรับการสรุปตัดสินการเสี่ยงใบเขียมซี ไม้ปวยประกอบด้วย ไม้รูปโค้งเสี้ยว พระจันทร์ 2 อันประกบกันได้ คล้ายๆ ไม้กรับ เรียกว่า ไม้คว่ำ ไม้หงาย เมื่อเสี่ยงได้เขียมซีขึ้น

มาหนึ่งอัน ก็ต้องเสี่ยงไม้ปวยเพื่อเสี่ยงทายว่า เขียมซีนั้นเป็นของตน หรือเป็นจริงตามนั้นใช่หรือไม่ การเสี่ยงโยนไม้ปวยทำโดยโยนไม้ปวย ไปข้างหน้า เฉียงมาทางด้านขวามือ ผลของการโยนไม้ปวย จะแสดงออกมาใน 3 ลักษณะคือ ประการแรก ไม้ปวยคว่ำทั้ง 2 อัน ประการที่สอง ไม้ปวยหงายทั้ง 2 อัน ประการที่สาม คว่ำอันหนึ่ง หงายอันหนึ่ง ถ้าไม้ปวยหงายหรือคว่ำทั้ง 2 หมายความว่าเขียมซีหมายเลขนั้นไม่ใช่ ผู้เสี่ยงทายต้องเขย่าเขียมซีใหม่อีกและเสี่ยงไม้ปวยอีกจนกว่าไม้ปวยจะคว่ำอันหนึ่ง หงายอันหนึ่ง ซึ่งหมายความว่า เลขเขียมซีของผู้เสี่ยงทายถูกต้องตามที่ขอเสี่ยง

ความเชื่อของค่านายในเขียมซีนั้นขึ้นอยู่กับตัวบุคคลนั้นๆ บางคนก็เชื่ออย่างสนิทใจ บางคนเชื่อครึ่งไม่เชื่อครึ่ง ในขณะที่บางคนไม่เชื่อเลย นายธรรมจักร สิงห์ทอง บรรณาธิการสำนักพิมพ์ เลียงเชียง (ปธ.9) กล่าวว่าคำทำนายในเขียมซีไม่ได้สอนให้คนงมงาย แต่เป็นการเสี่ยงทาย เพื่อปลุกฝังกำลังใจให้กล้าแข็ง รวมทั้งเป็นสติเตือนใจไม่ให้ประมาท ซึ่งเป็นสิ่งที่กระทำสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นเครื่องเตือนสติได้ดี

สำหรับประวัตินายเปลี่ยนโดยสังเขปมีดังนี้ นายเปลี่ยนนี้เป็นไทยแท้ เป็นคนนครไชยศรีอาศัยอยู่กับย่า ซึ่งต่อมาย่าเลิกกับปู่ก็พานายเปลี่ยนมาอยู่บางกอก แล้วย่าได้แต่งงานกับสามีใหม่ชาวจีนแซ่สอง นายเปลี่ยนก็ได้ใช้แซ่สองตามไปด้วย จึงได้มีโอกาสร่ำเรียนภาษาจีน โดยได้เดินทางไปเรียนถึงเมืองจีน แต่ในประวัติก็ไม่ได้ระบุว่านายเปลี่ยนแปลใบเขียมซีและผูกกลอนขึ้นเมื่อใด ทราบแต่ว่าได้แปลแล้วก็พิมพ์ถวายวัด ซึ่งภายหลังวัดก็ได้พิมพ์จำหน่ายแก่ผู้มาเสี่ยงเขียมซี นายเปลี่ยนจึงเขียนคำแปลไว้

บนกระจกใสเพื่อให้คนได้ไปอ่านฟรี (หลง ใส ลายสื่อ, 2545)

สื่อมวลชน สื่อเขียนซี

การศึกษาและพัฒนาสื่อในแง่สังคมศาสตร์พบว่า สื่อมีหน้าที่ต่างๆ กันตามประเภทของสื่อ การใช้งาน และมุมมองของผู้ศึกษาวิจัย เช่น ลาสเวล (Lasswell, 1960) กล่าวว่า สื่อสารมวลชนในฐานะที่เป็นระบบย่อยของสังคมมีหน้าที่สอดส่องดูแล (surveillance) เปรียบเสมือนสุนัขเฝ้าบ้าน (watchdog) แมคควอล (McQuail, 2005) กล่าวว่าสื่อมีหน้าที่ให้ข้อมูลข่าวสารแก่คนในสังคมตนเองและสังคมโลก ประสานงานส่วนต่างๆ ของสังคมเข้าด้วยกันเพื่อสร้างฉันทามติในการกำหนดวาระทางสังคม สร้างความต่อเนื่องในการถ่ายทอดวัฒนธรรมกระแสหลักและการยอมรับวัฒนธรรมย่อย วัฒนธรรมทางเลือกหรือวัฒนธรรมใหม่ ให้ความบันเทิงเพื่อลดความเครียดและข้อขัดแย้งของสังคม และระดมพลังทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ ปารีชาติ สถาปัตตานนท์ และคณะ (2546) ได้เพิ่มเติมหน้าที่ของสื่อมวลชนว่าเป็นผู้ตรวจสอบมิบบทบาทในเชิงนโยบาย และเป็นผู้สอนเพื่อเตรียมสมาชิกในสังคมให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ สำหรับเขียนซีนั้นอาจจัดได้ว่าเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ชนิดหนึ่งที่ทำหน้าที่ให้ความรู้และคำแนะนำในการดำเนินชีวิต ให้ความหวังและความสบายใจเพื่อการดำรงชีพ และช่วยลดความเครียดที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของชีวิตทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสังคมโดยการไขปริศนาข้อคับข้องใจหรือกังวลใจแก่ผู้เชื่อในคำพยากรณ์ สื่อเขียนซียังช่วยถ่ายทอด

วัฒนธรรม ปรัชญา หลักคิด อุดมคติ ความเชื่อ และความงามทางภาษา

สุขภาพ

Health is “a state of complete physical, mental and social well-being and not merely the absence of disease or infirmity” (World Health Organization, 1946)

จากคำจำกัดความข้างต้น องค์การอนามัยโลกได้ให้คำนิยามคำว่า สุขภาพ หมายถึง สุขภาวะที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต และทางสังคม อันมิได้หมายถึงความปราศจากโรคหรือความบกพร่องเพียงอย่างเดียว ในขณะที่ร่างพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ 2545 ให้ความหมายของคำว่า สุขภาพ คือ ภาวะที่มีความพร้อมสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย คือ ร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง คล่องแคล่ว มีกำลัง ไม่เป็นโรค ไม่พิการ ไม่มีอุบัติเหตุอันตราย มีสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมสุขภาพ

เมื่อพิจารณาคำจำกัดความขององค์การอนามัยโลกและร่างพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ 2545 จะเห็นได้ว่า สุขภาพรวมถึงร่างกาย จิตใจ สิ่งแวดล้อมทางสังคมและอื่นๆ ที่ส่งเสริมสุขภาพ สุขภาพเกิดจากหลายปัจจัย เช่น ลักษณะส่วนบุคคลทางกายและจิตใจ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สังคม และเศรษฐกิจ (Nordqvist, 2009) สุขภาพเป็นการรักษาสมดุลเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข

การสื่อสารสุขภาพ

ได้มีผู้ให้คำจำกัดความของการสื่อสาร

สุขภาพอย่างหลากหลาย เช่น เกสมาติน เรย์ และ ชาฟ (Geist-Martin, Ray, and Sharf, 2003) ให้คำจำกัดความของการสื่อสารสุขภาพว่า เป็นกระบวนการทางสัญลักษณ์ซึ่งแต่ละบุคคลร่วมกันใช้เพื่อสร้างความเข้าใจ กำหนดและสื่อสารเกี่ยวกับสุขภาพและการเจ็บป่วย

รัทซัน เพน และ บิชอป (Ratzan, Payne and Bishop, 1996) ให้คำจำกัดความของการสื่อสารสุขภาพว่า การสื่อสารสุขภาพคือ การใช้ศิลปะและเทคนิคในการบอกกล่าวหรือการแจ้งให้ทราบ (inform) รวมทั้งการสร้างอิทธิพล (influence) และการจูงใจ (motivate) แก่กลุ่มเป้าหมายทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ระดับองค์กรและสาธารณชน เกี่ยวกับประเด็นด้านสุขภาพ

สำหรับแผนงานวิจัยและพัฒนาระบบสื่อสารสุขภาพสู่ประชาชน (2548) ให้คำจำกัดความการสื่อสารสุขภาพว่าเป็นกลวิธีในการให้ข้อมูลข่าวสารแก่สาธารณชนในประเด็นต่างๆ ด้านสุขภาพที่นำห่วงใยและทำให้ประเด็นสำคัญเกี่ยวกับสุขภาพอยู่ในความสนใจของสาธารณชนอย่างต่อเนื่อง เป็นการสื่อสารมวลชนและสื่อประสมและนวัตกรรมทางเทคโนโลยีอื่นๆ ในการแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพที่มีประโยชน์ต่อสาธารณชนเพื่อความรับรู้เกี่ยวกับแง่มุมจำเพาะต่างๆ ของสุขภาพส่วนบุคคลและสุขภาพโดยรวม รวมทั้งในเรื่องความสำคัญของสุขภาพต่อการพัฒนา

องค์ประกอบของการสื่อสารสุขภาพ

กมลรัฐ อินทรทัศน์ (2548) อ้างถึง ข้อเสนอของ แฟรงคลิน แอปเฟิล (Franklin Apfel) ว่า การสื่อสารสุขภาพที่มีประสิทธิภาพควร

ประกอบด้วย การเข้าถึงเนื้อหาด้านสุขภาพของกลุ่มเป้าหมาย (availability) ความต่อเนื่องและการทวนซ้ำ (repetition) ความถูกต้องของเนื้อหาหรือข้อมูล (accuracy) ความน่าเชื่อถือของเนื้อหาหรือข้อมูล (reliability) ความสามารถในการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายจำนวนมาก (reach) ความต่อเนื่องของเนื้อหาหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้อ (consistency) การเท่าทันต่อเวลา (timeliness) ความสมดุล (balance) ความเหมาะสมกับความแตกต่างในเชิงวัฒนธรรม สังคม สิ่งแวดล้อมของกลุ่มเป้าหมาย ความสามารถในการสร้างความเข้าใจกับกลุ่มเป้าหมาย (understandability) การมีแหล่งอ้างอิงที่เชื่อถือได้ (evidence-based) และการเชื่อมโยงประสานกับหลากหลายและหลายมิติ (multi-dimensionality)

วาทกรรม (Discourse)

เบอร์ตัน (Burton, 2005:53) เสนอว่า วาทกรรมเกี่ยวข้องกับการใช้สัญลักษณ์ต่างๆ เพื่อสื่อความหมายเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การสื่อสารของมนุษย์จึงเต็มไปด้วยวาทกรรม ซึ่งมีผลต่อความเข้าใจ ประสบการณ์และการปฏิบัติของมนุษย์กับสิ่งต่างๆ รอบตัว วาทกรรมเกี่ยวข้องกับอุดมคติและสะท้อนให้เห็นส่วนอื่นๆ ดังนั้น วาทกรรมสื่อสารสุขภาพจึงเกี่ยวกับการใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อความหมายเรื่องสุขภาพและสะท้อนให้เห็นค่านิยม ความเชื่อ ความสนใจและอื่นๆ

วาทกรรมวิเคราะห์ (Discourse Analysis) และ วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical Discourse Analysis)

ในการศึกษาวาทกรรมหรือการใช้สัญลักษณ์ต่างๆซึ่งรวมถึงภาษาและรูปแบบการสื่อสารดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นมักใช้วิธีวาทกรรมวิเคราะห์ คือ วิเคราะห์การใช้ภาษาในบริบทหนึ่งๆ โดยวิเคราะห์ความหมายภาษาในระดับที่ใหญ่กว่าประโยค ประกอบกับวิเคราะห์บริบทของภาษา การวิเคราะห์ภาษาในระดับนี้ชี้ให้เห็นลักษณะการใช้ภาษาที่หลากหลายในสังคม (Schiffrin, Tannen & Hamilton, 2003; Bhatia, Flowerdew & Jones, 2008)

นอกจากนั้นแล้วการศึกษาวาทกรรมอาจใช้วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ วิเคราะห์การใช้ภาษาเพื่อชี้ให้เห็นอุดมคติ ทศนะ ความเชื่อ ค่านิยม ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ เพศ อัตลักษณ์และอื่นๆ การวิเคราะห์ภาษาระดับนี้ยังคงอาศัยวาทกรรมวิเคราะห์ (Van Dijk, 2003; Wodak, 2005; Fairclough อ้างถึงใน Richardson, 2007: 37)

วจนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatics) และ วจนกรรม (Speech Acts)

วจนปฏิบัติศาสตร์เป็นการศึกษาการใช้ภาษา ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 แนวทางหลัก คือ แนวทางของ European Continental Tradition และแนวทางของ Anglo-American Tradition (Cummins, 2010) ขณะที่แนวทางของ European Continental Tradition เน้นศึกษาหน้าที่ของภาษา แนวทางของ Anglo-American Tradition เน้นศึกษาความหมายอย่างเป็นระบบของการใช้ภาษา อย่างไรก็ตามในปัจจุบันการศึกษาวจปฏิบัติศาสตร์มีการประยุกต์แนวทางทั้ง 2

เจ แอล ออสติน (J.L. Austin, 1962

อ้างถึงใน Cummins, 2010) ได้นิยามว่า วจกรรม ว่าเป็น การเปล่งเสียงทางภาษาหรือการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายและการใช้ภาษาแต่ละครั้งถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติทางวาจา

ประเภทของวจนกรรม (Speech Act Types)

ในการศึกษาวจนกรรมตอนต้นๆ ออสติน (Austin, 1962 อ้างถึงใน Bowe & Martin, 2007) ได้แบ่งประเภทของวจนกรรมไว้ 4 ประเภท ดังนี้

- Verdictives เป็นวจนกรรมที่ใช้ประกาศคำตัดสิน
 - Execitives เป็นวจนกรรมที่ใช้แต่งตั้ง แนะนำ หรือเตือน
 - Commissives เป็นวจนกรรมที่ใช้ผูกมัดผู้พูดให้กระทำตามข้อตกลง สัญญาหรือเงื่อนไขในการตอบรับของผู้พูด
 - Behabitives เป็นวจนกรรมที่หลากหลาย เกี่ยวข้องกับทัศนคติและพฤติกรรมทางสังคม ซึ่ง ออสติน รวมวจนกรรมอื่นๆที่ไม่สามารถจัดเข้าได้ใน 3 ประเภทแรกไว้ในประเภทสุดท้ายนี้
- ต่อมา เซิล (Searle, 1979 อ้างถึงใน Bowe & Martin, 2007) เสนอหลักเกณฑ์ในการจัดประเภทวจนกรรมใหม่และแบ่งวจนกรรมออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้
- Assertives เป็นวจนกรรมเพื่อกล่าวถึงสิ่งต่างๆตามความเป็นจริง เช่น การกล่าวถึงสถานการณ์ บุคคล การกระทำ เป็นต้น
 - Directives เป็นวจนกรรมเพื่อการขอร้องหรือสั่งให้ผู้ฟังกระทำหรือปฏิบัติตาม
 - Commissives เป็นวจนกรรมเพื่อการสัญญาหรือการเสนอของผู้พูดที่จะกระทำให้แก่

ผู้ฟัง

- Expressives เป็นวัจนกรรมเพื่อการแสดงความรู้สึก เช่น การขอบคุณ การขออภัย การให้อภัย การกล่าวโทษ การตำหนิ เป็นต้น

- Declaratives เป็นวัจนกรรมเพื่อการประกาศต่างๆ เช่น ประกาศชื่อหรือรายชื่อ ประกาศแต่งตั้ง เป็นต้น

ทั้งนี้จากการรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่ามีการศึกษาสื่อเชื่อมโยงและสื่ออื่นๆด้วยมุมมองด้านการใช้ภาษา เช่น การศึกษาลักษณะทั่วไป สุนทรียภาพในการประพันธ์ และโลกทรรศน์ในเชื่อมโยงจำนวน 8 ชุด 4 ส่วนโดย ดร.ณี เดชานุสรณ์ (2541) พบว่า เชื่อมโยงมีลักษณะเป็นวรรณกรรมที่พยากรณ์ชีวิตโดยการเสี่ยงทาย ทำนายจบในหน้าเดียว ไม่มีภาพประกอบ มีจุดประสงค์เพื่อพยากรณ์ดวงชะตา และสอนจริยธรรมแก่คนทั่วไป ประพันธ์ด้วยร้อยแก้วและร้อยกรอง การทำนายในเชื่อมโยงมักเริ่มด้วยการบรรยายธรรมชาติแล้วจึงเชื่อมโยงกับชีวิตของมนุษย์ เชื่อมโยงช่วยคลายทุกข์ สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ขอ

ต่อมา ลักษณะทั่วไป ภูษาวีโรธน์ (2551) ศึกษาลักษณะการใช้ภาษาในใบเชื่อมโยง ด้านการใช้คำ จำนวน และโวหารภาพพจน์ จำนวน 597 ใบ จากศาลเจ้า วัด และศาสนสถานในจังหวัดภาคกลางจำนวน 22 แห่ง ผลการศึกษาพบว่า ใบเชื่อมโยงมีการใช้คำประสม คำซ้อน คำซ้ำ คำแสดงอารมณ์และคำสัมผัสเพื่อสื่อความหมาย ทั้งความหมายโดยตรง และความหมายโดยนัย การใช้คำมีการเล่นสัมผัสเสียงของคำทำให้เกิดจินตภาพ ให้ความรู้สึกให้เกิดอรรถรสในการอ่าน มีการใช้สำนวนเดิมและสำนวนเปลี่ยนแปลงเพื่อสื่อความหมายโดยนัยให้ผู้อ่าน

เกิดแนวคิด มีการใช้โวหารภาพพจน์เปรียบเทียบสิ่งต่างๆ เช่น อุปมาอุปไมย อุปลักษณ์ อุปมานิทรรศน์ และมีการอ้างอิงเพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของเนื้อหาในใบเชื่อมโยงมากขึ้น

ในการศึกษาการใช้ภาษาในเชื่อมโยงของงานวิจัยครั้งนี้ด้วยวาทกรรมวิเคราะห์ชี้ให้เห็นเนื้อหาต่างๆที่กล่าวไว้ในเชื่อมโยง นอกจากนั้น การศึกษาวัจนกรรม (Speech Acts) ควบคู่กับบริบทของคำพยากรณ์ อาจแสดงให้เห็นกลไกทางภาษาของเชื่อมโยงในการร้อยเรียงเนื้อหาต่างๆเข้าด้วยกัน ซึ่งทั้งหมดนี้อาจแสดงให้เห็นความสำคัญของเชื่อมโยงในการสื่อสารสุขภาพ

ข้อมูล : เชื่อมโยงจำนวน 8 ชุด (275 ใบ)

การเก็บข้อมูล: เก็บเชื่อมโยงจากวัดหรือศาสนสถานในแหล่งชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีนในกรุงเทพมหานคร ที่มีผู้คนเลื่อมใสศรัทธามักเดินทางไปขอเชื่อมโยง เช่น ฝั่งพระนคร 5 สถานที่ ได้แก่ วัดมังกรกมลาวาส ศาลเจ้าไต้ฮงกง ใจวอซือ-มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ศาลเจ้าพ่อปู่เขาตกลมุนิธิร่วมกตัญญู วิหารเก๋งหลวงพ่อดำ-วัดบวรนิเวศวิหาร หลวงพ่อพุทธกวัค-วัดชนะสงคราม ฝั่งธนบุรี 3 สถานที่ พระพุทธไตรรัตนนายก (เจ้าป่อง)-วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร หลวงพ่อวัดปากน้ำ-ภาษีเจริญ และศาลเจ้าพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร-มูลนิธิเทียนฟ้า เลือกเก็บเฉพาะเชื่อมโยงจากแต่ละสถานที่ที่มีการเขียนแตกต่างกัน แม้ว่าอาจจะจะมีจำนวนเท่ากัน

ผลการวิจัย

ในงานวิจัยนี้ มีการรวบรวมเชื่อมโยงจากวัดและศาลเจ้าต่างๆในกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีประชาชนชาวไทยและชาวไทยเชื้อสายจีน

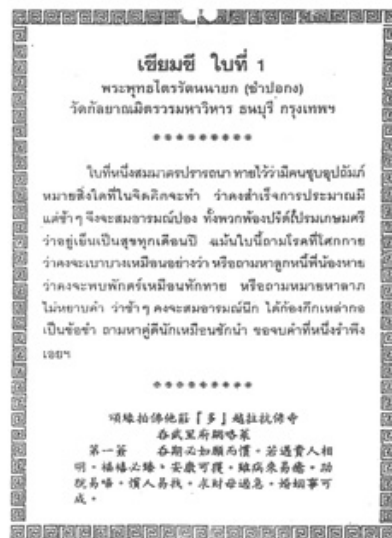

เข้าไปกราบนมัสการพระพุทธรูป พระโพธิสัตว์ พระสงฆ์หรือเทพเจ้าที่มีผู้เคารพนับถือจำนวนมาก ผู้เลื่อมใสศรัทธามักจะนิยมขอเซียมซี เมื่อได้มีโอกาสเดินทางไปสร้างบุญกุศลในช่วงเทศกาลวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและวันหยุดต่างๆ หรือเมื่อมีเรื่องทุกข์ใจที่ต้องการความช่วยเหลือ

รายละเอียดของจำนวนเซียมซีในแต่ละชุดที่นำมาใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ จากวัดและศาลเจ้าต่างๆ มีดังต่อไปนี้

วัด/ศาลเจ้า	จำนวน (ใบ)
วัดบวรนิเวศวิหาร (วิหารเก๋ง)	27
วัดชนะสงคราม (หลวงพ่อบุญทัก)	36
วัดปากน้ำภาษีเจริญ (หลวงพ่อด)	27
วัดมังกรกมลาวาส (เล่งเน่ยยี่)	37
วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร (ข้าปออง)	28
ศาลเจ้าไต้ฮงกงโจวซือ (มูลนิธิปอเต็กตึ๊ง)	60
ศาลเจ้าพ่อปู่ (มูลนิธิร่วมกตัญญู)	32
ศาลเจ้าพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร (มูลนิธิเทียนฟ้า)	28
รวม	275

ตัวอย่างของเซียมซี

ในการวิเคราะห์เนื้อหาในเซียมซีทั้งหมดด้วยวาทกรรมวิเคราะห์ พบว่า มีการใช้วาทกรรมกล่าวถึง เนื้อหาหรือคำตอบเป็นหัวข้ออย่างชัดเจนและโดยนัยเป็นลำดับ เช่น ตัวอย่างวาทกรรมที่กล่าวถึงเนื้อหาเป็นหัวข้ออย่างชัดเจน

ถามคนเจ็บ ถามถึงไข้
ถามป่วยไข้ ถามลูกรักในครรภ์
ถามหาลูกหนี ถามหาคู่
ถามความนั้น ถามถึงลาภ
ถามหางาน

ตัวอย่างวาทกรรมที่กล่าวถึงเนื้อหาโดยนัย

แม้มีความเจ็บไข้
ไข้หนักรักษายาก
ยามป่วยไข้ได้ชราไม่อาทร
พบนางคราญเนื้อนึ่งน่อง
จะมีทุกข์เพราะคู่ รู้จำไว้
มีเงินตรางามปลอดดอยอดพฐ
อยู่เดียวคู่ชีวิตสนิทใจ
เรื่องสาวใช้จัดซื้อหามา
ผู้จะแต่งใหม่จงรอไว้นานๆ รู้

การวิเคราะห์เนื้อหาด้วยวาทกรรมดังกล่าว ช่วยให้สามารถรวบรวมเนื้อหา จัดเป็นหมวดหมู่หรือหัวข้อได้ดังนี้

1. สุขภาพ รวมถึง สุขภาพกาย การกินอยู่หลับนอน โรครภัย ชีวิต อายุ และการตาย
2. เศรษฐกิจ รวมถึง การค้า เงินทอง ทรัพย์สินสมบัติ ของมีค่า หนี้สิน โชคลาภที่ได้มาจากการพนัน
3. สังคม รวมถึง คนรอบข้างที่ให้ทั้งทุกข์และสุข เช่น ผู้ให้ความช่วยเหลือ ผู้ชี้แนะ

มิตร เพื่อนบ้าน ศัตรู คนร้าย ผู้โต้แย้งปัญหา คนแปลกหน้า คนหาย และรวมถึงคติความเชื่อเสี่ยง

4. การงาน รวมถึง การทำงาน อาชีพ เกียรติยศ

5. ครอบครัว รวมถึง บุคคลในครอบครัว บ้านเรือน ที่อยู่อาศัย

6. ความรัก รวมถึง คู่สมรสในอนาคต การนัดหมายคู่ตัว ผู้ชักนำให้รู้จักคู่สมรส

7. ความประพฤติ รวมถึง การปฏิบัติตนและการแสดงทางกาย วาจา ใจ

8. การเดินทาง รวมถึง การเดินทางสัญจรเพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ ทิศที่เป็นคุณหรือโทษ

9. การศึกษา รวมถึง การศึกษาในปัจจุบัน โอกาสในการศึกษาต่อ

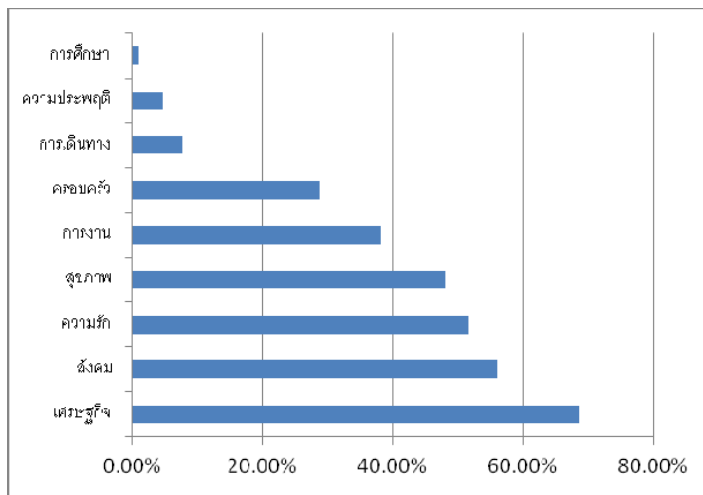
นอกจากนั้น การวิเคราะห์เนื้อหาด้วยวาทกรรมและแบ่งเป็นหัวข้อ พบว่า ในเซียมซี 1 ใบ มีการกล่าวถึงหัวข้อทั้ง 9 ด้วยจำนวนที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ปริมาณวาทกรรมที่กล่าวถึงแต่ละหัวข้อในเซียมซีทั้งหมด 275 ใบ (8 ชุด) ผลการวิเคราะห์ พบว่า เซียมซีทั้งหมดมีหัวข้อในปริมาณแตกต่างกันโดยลำดับ ดังในตารางและแผนภูมิข้างล่างนี้

ตารางแสดงหัวข้อและปริมาณหัวข้อที่พบในเขียนซีแต่ละชุด

ใบเขียนซีจากวัด / ตำบล	เศรษฐกิจ	สังคม	ความรัก	สุขภาพ	การงาน	ครอบครัว	การเดินทาง	ความประพฤติ	การศึกษา
วัดบรรณิเวศวิหาร	20	17	14	11	14	4	1	2	2
วัดชนะสงคราม	33	31	31	26	14	6	4	0	0
วัดปากน้ำภาษีเจริญ	24	27	26	17	14	13	4	3	0
วัดมิ่งกรมลาวาส	32	15	28	35	29	8	2	1	1
วัดกัลยาณมิตร รวมหาวิหาร	27	22	26	17	0	15	1	2	0
ศาลเจ้าไต้ซ่งกง (มูลนิธิปอเต็กคึ้ง)	26	17	8	14	11	13	7	2	0
ศาลเจ้าพ่อปู่ (มูลนิธิร่วมกตัญญู)	6	13	3	7	17	6	2	0	0
ศาลพระโพธิสัตว์กวนอิม (มูลนิธิเทียนฟ้า)	21	12	6	5	6	14	0	3	0
รวม	189	154	142	132	105	79	21	13	3
ร้อยละ	68.7%	56.6%	51.6%	48.0%	38.1%	28.7%	7.6%	4.7%	1.1%

แผนภูมิแสดงหัวข้อและปริมาณหัวข้อที่พบในเขียนซีแต่ละชุด

จากตารางและแผนภูมิข้างต้น หัวข้อที่มีการกล่าวถึงในเขียนซีทั้ง 8 ชุด โดยลำดับตามปริมาณ ได้แก่ เศรษฐกิจ สังคม ความรัก สุขภาพ การงาน ครอบครัว การเดินทาง ความประพฤติ และการศึกษา หัวข้อเศรษฐกิจได้ถูกกล่าวมากที่สุดและอาจชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของเศรษฐกิจในชีวิตของคนไทยและคนไทยเชื้อสายจีน เนื่องจากเศรษฐกิจเป็นเรื่องเกี่ยวกับปากท้องของผู้คน การได้มาซึ่งเงินทอง ของมีค่า

ทรัพย์สินสมบัติจากการค้าขาย หรือโชคลาภจากการพนัน รวมทั้งหนี้สินจากการหยิบยืม อาจเป็นหัวข้อที่ผู้เขียนและผู้ขอเขียนซีต้องการให้เป็นการตอบเพื่อสร้างความมั่นใจในการมีชีวิตอยู่ได้อย่างสุขใจ ส่วนหัวข้อที่ปรากฏอยู่ในเขียนซีเป็นอันดับ 2 คือ สังคม ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญ ของสังคม อันหมายถึง ผู้คนรอบข้าง และความสัมพันธ์ทั้งที่เป็นมิตร ผู้สนับสนุนค่าจุนหรือเป็นศัตรูจนก่อให้เกิดคดีความส่งผลต่อชื่อเสียงและ

ความสงบสุขทางจิตใจ อย่างไรก็ตาม หัวข้อที่ถูกกำหนดให้เป็นคำตอบในเซียมซีเป็นอันดับที่ 3 และ 4 และมีประมาณ 50% คือ ความรักและสุขภาพ หัวข้อทั้งสองได้สะท้อนให้เห็นความสำคัญของสุขภาพกายจิตและสุขภาพกาย

แม้ว่าหัวข้ออื่นๆ เช่น การงาน ครอบครัว การเดินทาง ความประพฤติ และการศึกษา จะมีปริมาณน้อยเป็นลำดับ หรือน้อยกว่า 40% ในเซียมซี แต่หัวข้อเหล่านี้ต่างมีความสัมพันธ์กับสุขภาพจิตของผู้คนในสังคม เมื่อพิจารณาหัวข้อทั้งหมดในเซียมซี อาจกล่าวได้ว่า เซียมซีเป็นแหล่งคำตอบของเรื่องที่หลากหลาย อาทิเช่น ทั้ง 9 หัวข้อดังที่ได้พบจากการวิเคราะห์ผ่านวาทกรรม คำตอบทั้ง 9 หัวข้อล้วนแต่เกี่ยวกับสภาวะทางกายและจิต

แนวคิดปรัชญาในเซียมซี

เมื่อวิเคราะห์แนวคิดในเซียมซีด้วยวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์พบว่าการสอดแทรกแนวคิดในเซียมซี แนวคิดส่วนใหญ่เป็นแนวคิดทางศาสนาพุทธโดยเฉพาะเรื่อง ‘กรรม’ หรือหลักเหตุผลที่มุ่งเน้นว่าอำนาจที่ส่งผลต่อชีวิตให้มีสุขหรือทุกข์ทั้งทางกายและจิต คือ อำนาจผลของการกระทำของแต่ละบุคคล หรือการปฏิบัติตนอย่างถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง เช่น

ถามหาไข้ ไข้หนัก เป็นหนักหนา
ต่อชีวิต เต่าปลา ให้สดใส
จงเชื่อกรรม จงทำ กรรมดีไว้
ความทุกข์ร้อน ไตใด จบตีเอย
(ใบเซียมซีวิหารเก่ง วัดบวรนิเวศ
กรุงเทพฯ ใบที่ 12)

พุทธกวักท่านชี้ชะตาไว้ ถิจการหน้าที่ก็มีโทษนายไมโปรด ยังตำหนิติเตียนใหญ่
ที่เข้มแข็ง ร่างกายไม่เป็นไร จะมีไข้มี
ร้อนหนาวเข้ามาจน
อยู่ดีดีของก็หายให้เคืองชุ่น ดุมนุ่นวุ่นวาย
ใจไปทุกส่วน
ต้องเจริญสมาธิดำรงควร อย่ารีบด่วน
ไววายจะอายุคน
(ใบเสียงทางหลวงพ่พุทธกวัก
วัดชนะสงคราม กรุงเทพฯ ใบที่ 32)

บางครั้งแนวคิดปรัชญาทางพุทธศาสนาว่าด้วยหลักเหตุผลแห่งกรรมนี้จะถูกสอดแทรกในลักษณะคำพูดสั้นๆ ลงในตอนท้ายของใบเซียมซีเพื่อให้เป็นข้อคิด เตือนสติ หรือแนวทางในการดำเนินชีวิต เช่น

‘ตนเป็นที่พึ่งแห่งตนอย่างยอดเยี่ยม’
(เซียมซีหลวงพ่อดปากน้ำภาชีเจริญ
กรุงเทพฯ ใบที่ 23)

อีกแนวคิดทางพุทธศาสนาหนึ่งที่พบในเซียมซีเป็นแนวคิดของนิกายสุขาวดี ซึ่งเชื่อในอำนาจของพระพุทธเจ้า พระโพธิสัตว์ และเทพเจ้าต่างๆ อันมีผลในการดลบันดาลให้เกิดสุขทางกายและใจแก่มนุษย์ เช่น

ชะตาชีวิตช่วงนี้ไม่สมดังใจหมาย จะเกิด
ความร้อนใจ เจ็บป่วยไข้หายยากและอาจจะเสีย
ของรักไป ท่านควรจะหมั่นขอพรจาก
พระโพธิสัตว์และเทพเจ้าแห่งยา (หัวท้อเชียงซื่อ)
สิ่งร้ายจะกลายเป็นดี
(วัดมิ่งกรมลาวาส กรุงเทพฯ ใบที่ 30)

ข่าวคราวใดๆที่มีมา ไม่ควรต้องกล่าว
โน่นนี่ แผ่นดินจะไม่ไร้ผล ถึงความกุศลและ
เทพดาจะบรรดาลให้ประสบเอง

(ศาลพ่อปู่ กรุงเทพฯ ใบที่ 32)

แม้ว่าความเชื่อในเรื่องอำนาจของ
พระพุทธรูป พระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร และ
เทพเจ้าต่างๆ นี้จะดูมีเหตุผลน้อยกว่าหลักการ
เรื่องกรรม แต่ความเชื่อนี้มีการผสมผสานเป็น
แนวทางปฏิบัติตน เช่น การไหว้พระสวดมนต์
ภาวนา ซึ่งเป็นแนวทางให้มีการฝึกกายและใจให้
อยู่ในแนวทางประเพณีที่เหมาะสมและถูกต้อง
อันเป็นการประกอบกรรมดีตามหลักการเรื่อง
กรรมอีกวิธีหนึ่ง นอกจากนี้ ความเชื่อเช่นนี้อาจ
จะเหมาะสมกับผู้ใช้เขียนซีที่ไม่มีความเข้าใจใน
เรื่องกรรม และกำลังหาที่พึ่งทางใจ กำลังใจหรือ
ความหวังจากคำตอบในเขียนซี กำลังใจและ
ความหวังอาจเป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่งของคน
กลุ่มนี้ที่จะนำไปสู่การพัฒนาสุขภาพกายและ
สุขภาพจิตอันสืบเนื่องจากการเจ็บป่วยหรือ
ปัจจัยอื่นๆ ในการดำเนินชีวิต

แนวคิดในเขียนซีทั้งที่เน้นอำนาจของ
การกระทำของบุคคลหรือตนเป็นผู้กระทำตาม
หลักเหตุผล โดยเริ่มจากความคิดไปสู่การปฏิบัติ
และแนวคิดที่เน้นอำนาจของสิ่งที่บุคคลเชื่อว่า
สามารถดลบันดาลให้เกิดผลแก่ตนได้ โดยการ
เริ่มต้นจากความเชื่อแล้วนำไปสู่การปฏิบัติ
ทั้ง 2 แนวคิด ดังที่ได้พบในวาทกรรมของเขียนซี
ที่นำมาศึกษานี้ ต่างเป็นรากฐานของการ
ประพฤติดนหรือปฏิบัติที่ถูกต้องและเหมาะสม
เพื่อนำมาซึ่งสุขภาพะ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า
แนวคิดปรัชญาทางพุทธศาสนาได้ถูกสอดแทรก
ลงในเนื้อหาหรือคำตอบของเขียนซีและทำ

หน้าที่เป็นกลไกในการสื่อสารเพื่อให้เกิดสุขภาพ
กายและจิตที่ดีแก่ผู้เชื่อถือ

วจนกรรมในเขียนซี

การศึกษาการเรื่องใช้ภาษาในเขียนซี
โดยประยุกต์ใช้วจนกรรมปฏิบัติ พบว่า ภาษาที่
ใช้ประพันธ์เขียนซี สามารถแบ่งออกได้เป็น
วจนกรรม 2 ประเภท ได้แก่ วจนกรรมทำนาย
และวจนกรรมแนะนำ

วจนกรรมทำนาย เป็นการใช้ภาษา
ทำนายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและ
อนาคต เป็นคำตอบของเรื่องที่มีการถามโดยผู้
ขอเขียนซี วจนกรรมทำนายอาจเป็นคำตอบ
โดยตรง ไม่มีการขึ้นต้นด้วยหัวข้อ หรืออาจกล่าว
ถึงหัวข้อก่อนแล้วจึงตามด้วยคำตอบของเรื่อง
นั้นๆ วจนกรรมทำนายในเขียนซีที่พบในการ
วิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษานี้มีการใช้คำต่างๆ
เพื่อแสดงกาละของอนาคต เช่น ‘จะ’, ‘ทำนาย
ว่า’, ‘ทายว่า’, ‘ว่า’, ‘คง’ ดังนี้

ใบที่ยี่สิบสามความนี้ว่าดีนัก

โศคลากจักเนื่องนองล้วนผ่องใส

จะค้าขายสมหวังดีทั้งปวง

จะหายห่วงกำโรงามแจ้งความจริง

ถามเนื้อคู่จักกลมอารมณ์คิด

เป็นคู่ซิดคู่หมายทั้งชายหญิง

ถามคนเจ็บก็คลายจะหายขาด

(เขียนซีหลวงพ่อวัดปากน้ำภาษีเจริญ

กทม ใบที่ 23)

แม้ถามหาลาภไซ้ว่าได้ดี ทั้งโรคภัย

ไข้เจ็บทุกสิ่งอัน

จะหายคืนวันพลั่ง

จะหายคืนวันพลั่งสุขีเออยๆ

(ศาลเจ้าพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร
มูลนิธิเทียนฟ้า กรุงเทพฯ ใบที่ 3)

วจนกรรมแนะนำ

วจนกรรมแนะนำ เป็นการใช้ภาษาเพื่อแสดงความต้องการให้ผู้อ่านเชื่อมโยงทำตาม วจนกรรมแนะนำที่พบในเชื่อมโยงทั้ง 8 ชุด เป็น วจนกรรมแนะนำที่มีการแสดงระดับความต้องการผ่านรูปแบบภาษาแตกต่างกันบ้างเล็กน้อยและอาจแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ วจนกรรมแนะนำให้กระทำตามแบบตรงไปตรงมาและที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า ‘จง’, ‘ต้อง’, ‘ให้’, ‘ให้ท่าน’, ‘ท่านควร’ และ ‘ควร’ เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เร่งทำดี ให้บุญมี แสงสว่าง
เปิดหน้าต่าง หัวใจ รับให้ทั่ว
แล้วทุกข์โศก โรคภัย ไม่ต้องกลัว
สวัสดิ์ ไปชั่ว ชีวิตเอย
(ใบเชื่อมโยงวิหารเก่ง วัดบวรนิเวศวิหาร
ใบที่ 3)

ใบที่เจ็ดเสร็จทุกข์เป็นสุขี ทั้งบ้านเรือน
เพื่อนกนกินดี แต่ตัวนี้เคืองชุ่นอยู่
วุ่นวาย จงทำบุญให้ท่านประมาณจิต
(เชื่อมโยงพระพุทธรูปรัตนนายก
(ซำบอง) วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร
กรุงเทพฯ ใบที่ 7)

อีกกลุ่มเป็นวจนกรรมให้ละเว้น หลีก
เลี่ยงหรือไม่กระทำ ซึ่งมักขึ้นต้นด้วยคำว่า
‘อย่า’, ‘ไม่ต้อง’, ‘ไม่ควร’, เป็นต้น ดังตัวอย่าง
ต่อไปนี้

การค้าทุกอย่างเดิมต้องพัน
บังเอิญฝนตกเมฆข้างแรม ไม่ซำอาทิตย์

ตกตะวันเอย
จะรำคาญเจ็บชำระกำใจ
อย่ามัวเมาเฝ้าหลงงงชีวิต
(ศาลเจ้าพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร
มูลนิธิเทียนฟ้า ใบที่ 22)

ทุกชีวิต อนิจจัง ยังต้องมี ไม่ควรที่
จะหลง ทะนงตน
(ใบเชื่อมโยงวิหารเก่ง วัดบวรนิเวศวิหาร
ใบที่ 9)

ในการวิเคราะห์วจนกรรมทำนายและ
วจนกรรมแนะนำที่ใช้ในเชื่อมโยงซึ่งพบว่ามีการใช้
ภาษาเปรียบเทียบและเล่าเรื่องต่างๆ ประกอบ
อาทิ พุทธประวัติ रामเกียรติ วรรณคดีไทย เช่น
ขุนช้างขุนแผน สังข์ทอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หมายเลข ๑๑ นี้วิเศษประเสริฐศรี ได้
เมื่อพระพุทธองค์ทรงโปรดพระชนนี ยังพากฟ้า
ดุขภูณภาลัย ผู้ใดได้ใบนี้เป็นดียิ่ง
(ใบเสียงทนายหลวงพ่พุทธรัก
วัดชนะสงคราม กรุงเทพฯ ใบที่ 11)

เปรียบขุนแผนแสนสนิทอดคิด
ต้องตกทุกข์กลัดกลุ้มถูกคลุมขัง
พระพรชษาทรงพิโรธโกรธชิงชิง เหมือน
เมฆบังจันทระยามราตรี
ใครเสียงได้ใบนี้ว่ามีเคราะห์ โดยเฉพาะ
ลาภยศหมดราศี

ถามอาการป่วยไข้ว่าไม่ดี อาการมีทรง
กับทรุดสุดเยียว
(ใบเสียงทนายหลวงพ่พุทธรัก วัด
ชนะสงคราม 3)

หมายเลข 15 อันใบนี้ที่ลิบหาดำราบอก
มิให้หลอกกล่าวเล่นให้เห็นขำ

เปรียบรจนานาได้ผู้ตัวดำๆ เนื้อทองคำ
อยู่ข้างในเธอได้ยล

ใครเลี้ยงได้ใบนี้เป็นดีแน่ ถึงพ่อแม่ขับ
ไล่อย่าได้สน

รจนาบุตรสาวท้าวสามล เธอเป็นคน
เห็นรูปทองของเจ้าเงาะ

ถูกพ่อแม่แกลงก่อนคันท่าว่า ครั้นต่อมา
ได้เป็นโฉมชมกันเปาะ

ได้ลูกเขยรูปงามนามก็เพราะ เผ้า
ฉอเลาะลีมซึ่งพระสังข์ทอง

จะกระทำการสิ่งใดได้ดั่งคิด ธุระกิจน้อย
ใหญ่ทำได้คล่อง

ถามอาการป่วยไข้ว่าหายแน่ ธรคนคนแก่
ก็จะหายไม่ตายหนี

(ใบเลี้ยงทายหลวงพ่อกุศกรวัฑ วัต
ชนะสงคราม กรุงเทพฯ ใบที่ 15)

หมายเหตุ : ข้อความและการสะกดคำทั้งหมด
คัดลอกมาจากตัวอย่างใบเขียนซีที่ใช้ศึกษา โดย
ไม่มีการดัดแปลงหรือแก้ไขใดๆ

จากการวิเคราะห์วัจนกรรมในเขียนซี
275 ใบ พบว่ามีการใช้วัจนกรรมทำนายทั้งหมด
และคิดเป็น 100% และวัจนกรรมแนะนำ 151
ใบ คิดเป็น 55% การใช้วัจนกรรมแนะนำชี้ให้เห็น
ว่า นอกจากเขียนซีจะทำนายแล้วยังให้คำ
แนะนำแก่ผู้เชื่อถือ การใช้วัจนกรรมทำนายและ
วัจนกรรมแนะนำในเขียนซีแสดงให้เห็นว่า มีการ
ใช้ภาษาในลักษณะวัจนกรรมทั้ง 2 ประเภท เป็น
กลไกในการสื่อสารกับผู้อ่านเขียนซีเพื่อชักจูงให้
ปฏิบัติตนไปสู่ความสุขหรือสุขภาพะ

บทสรุป

เมื่อพิจารณาเขียนซีในฐานะสื่อ เขียนซี
อาจเป็นสื่อที่บุคคลเชื่อมั่นในความถูกต้องเมื่อ
ผู้รับสารหรือผู้ร้องขอต้องการคำตอบเพื่อไข
ปริศนาข้อข้องใจหรือเพื่อคลายทุกข์ให้กับตน
จากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ผู้ขอเขียนซีเคารพนับถือ

ในการศึกษาสื่อเขียนซีในด้านเนื้อหา
พบว่าเนื้อหาประกอบด้วยเรื่องสุขภาพและอื่นๆ
ซึ่งเป็นคำตอบเกี่ยวกับสภาวะทางกายและจิตที่
ผู้ใช้เขียนซีเป็นสื่ออาจต้องการทราบหรือมีความ
กังวลใจอยู่

การศึกษาแนวคิดที่มีอยู่ในเขียนซีโดย
ประยุกต์ใช้วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ พบว่า
มีการสอดแทรกแนวคิดทางพุทธศาสนาในการ
ปฏิบัติตนเพื่อให้เกิดความสุขกายและสุขใจใน
การดำเนินชีวิต

นอกจากนั้นแล้ว ในการศึกษาการใช้
ภาษาในเขียนซีในด้านวัจนปฏิบัติ ได้พบว่า
วัจนกรรมส่วนใหญ่เป็นการทำนาย และมีการใช้
วัจนกรรมแนะนำมากกว่าครึ่งหนึ่ง วัจนกรรม
ทำนายจัดอยู่ในวัจนกรรมประเภท Assertives
และวัจน กรรมแนะนำจัดอยู่ในประเภท Direc-
tives (Searle, 1979 อ้างถึงใน Bowe & Mar-
tin, 2007) การใช้วัจนกรรมทั้ง 2 ประเภทใน
เขียนซีอาจมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
ของผู้อ่านและเชื่อถือในเขียนซี เนื่องจาก Asser-
tives หรือ วัจนกรรมทำนายถูกใช้เพื่อบอก
สถานะของชีวิตด้านต่างๆ และเมื่อผสมผสานกับ
วัจนกรรมแนะนำหรือ Directives ย่อมเป็น
การเพิ่มแรงโน้มน้าวใจในการสื่อสาร

เมื่อวิเคราะห์วาทกรรมของเขียนซีด้าน
เนื้อหา แนวคิดและวัจนกรรมดังกล่าวแล้ว อาจ

กล่าวได้ว่าเซียมซีเป็นสื่อที่มีวาทกรรมเกี่ยวข้องกับสุขภาพกายและจิตหรืออาจเป็นสื่อสุขภาพได้

เอกสารอ้างอิง

- กมลรัฐ อินทรทัศน์. 2548. *การสื่อสารเพื่อสุขภาพ : วิวัฒนาการและก้าวสู่ความท้าทายในศตวรรษที่ 21* หน้า 1-18 การพัฒนาองค์ความรู้การสื่อสารเพื่อสุขภาพ โครงการพัฒนาองค์ความรู้การสื่อสารเพื่อสุขภาพ กรุงเทพฯ.
- ดรุณี เดชานุสรณ์. 2541. *วิเคราะห์ศาสตร์และเซียมซีที่พบในจังหวัดภาคใต้ฝั่งทะเลตะวันตก*. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ปาริชาติ สถาปิตานนท์ และคณะ. 2546. *การสื่อสารสุขภาพ : ศักยภาพของสื่อมวลชนในการสร้างเสริมสุขภาพ*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แผนงานวิจัยและพัฒนาาระบบสื่อสารสุขภาพสู่ประชาชน. 2548. *สถานการณ์การสื่อสารสุขภาพแลนก์สื่อสารสุขภาพ (พ.ศ. 2547-2548)*. อูษาการพิมพ์. กรุงเทพฯ.
- ลักษณะวีโล ภูษาวิโสธรณ์. 2551. “เซียมซี : การใช้คำ สำนวน และโวหารภาพพจน์”. *ภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย*. 2 (ธันวาคม- พฤษภาคม): 171 – 188.
- หลง ไส่ลายสื่อ. 2545. “คนเล็กๆ ผู้ให้กำเนิดเซียมซีภาษาไทยคำกลอน”. *ศิลปวัฒนธรรม*. 11 (กันยายน): 45-46.
- Bhatia, V.K., Flowerdew, J. and Jones, R.H. 2008, “Approaches to discourse analysis” (p.p.1-21) In V.K. Bhatia, J. Flowerdew, and R.H.Jones (Eds.), *Advances in Discourse Studies*, Routledge: London.
- Bowe, H. and Martin, K. 2007, *Communication Across Cultures: Mutual Understanding in a Global World*, Cambridge University Press: Sydney.
- Brannstrom, I. and Lindblad, I. 1994, “Mass Communication and Health Promotion: The Power of the Media and Public Opinion”, *Health Communication*, Vol. 6, Issue 1, 21.
- Burton, G. 2005, *Media and Society: Critical Perspectives*, Open University Press: Berkshire.
- Cummings, L. 2010, *The Pragmatics Encyclopedia*, Routledge: London.
- Dutta, M.J. 2009. “Health Communication: Trends and Future Transactions” (pp. 59-92) In J.C. Parker and E. Thorson (Eds.), *Health Communication in the New Media Landscape*, Springer Publishing Company: New York.

- Geist-Martin, P., Ray, E.B., and Sharf, B.F. 2003, *Community Health: Personal, Cultural, and Political Complexities*, Thomson Wadsworth: Toronto.
- Lasswell, H. D. 1960, “The Structure and Function of Communication in Society” In W. Shramm (Ed.), *Mass Communication*, University of Illinois Press: Urbana.
- McQuail, D. 2005, *McQuail’s Mass Communication Theory* (5th ed), Sage: London.
- Nordqvist, C. 2009, “What Is Health? What Does Good Health Mean?”, *Medical News Today*, Retrieved May 21, 2009 from <http://www.medicalnewstoday.com/articles/150999.php>.
- Ratzan, S.C., Payne, J.G. and Bishop, C. 1996, “The Status and Scope of Health Communication”, *Journal of Health Communication*. Vol. 1, 25-41.
- Richardson, J.E. 2007, *Analysing Newspapers: an approach from critical discourse analysis*, Pelgrave Macmillan: New York.
- Schiffrin, D., Tannen, D., and Hamilton, H.E. 2003, *The Handbook of Discourse Analysis*, Blackwell Publishing: Oxford.
- Van Dijk, T.A. 2003, “Critical Discourse Analysis” (p.p.352-371) In D. Schiffrin, D. Tannen and H.E. Hamilton (Eds.), *The Handbook of Discourse Analysis*, Blackwell Publishing: Oxford.
- Wodak, R. 2005, *A New Agenda in (Critical) Discourse Analysis: Theory, Methodology, and Interdisciplinarity*, J. Benjamins Pub. Co.: Amsterdam.
- World Health Organization. 1946. *WHO definition of Health*. Retrieved May 5, 2012 from <http://www.who.int/about/definition/en/print.html>.

